

ИНФОРМАЦИИ

УЧРЕДЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКО “СДРУЖЕНИЕ ЗА СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ”

На 18 март 2006 г. в София се проведе учредително събрание с цел създаване на сдружение с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза под наименованието “Сдружение за статистически изследвания” (ССИ), което може допълнително да се изписва и на чужд език (английски) “Statistical Research Society” (SRS), със седалище и адрес на управление София 1700, община “Студентска”, студентски град “Христо Ботев”, бул. “8-ми декември” № 2, сградата на УНСС.

Учредители са *пет държавни институции и три физически лица* (подредени по реда на изписване в устава на сдружението): СУ “Климент Охридски” (официално представляван от доц. д-р Георги Савов Чобанов), Университет за национално и световно стопанство (официално представляван от доц. д-р Георги Димитров Мишев), Икономически институт на БАН (официално представляван от ст. н. с. I ст. д-р ик. н. Васил Георгиев Тодоров), Национален статистически институт (официално представляван от доц. д-р Александър Иванов Хаджийски), Стопанска академия “Д. А. Ценов” - Свищов (официално представляван от доц. д-р Величко Минков Петров), доц. д-р Димитър Стефанов Радилов, проф. д-р ик. н. Александър Георгиев Димитров и Сергей Цветанов Цветарски.

Събранието единодушно взе решения, които определят *целта на сдружението*, изразяваща се в: обединяване на усилията на представителите на статистическата теория и практика за привеждането на статистическата дейност в България в съответствие с европейските и световни стандарти и за продължаване на българските традиции в областта на статистиката и дефинира *средствата за постигане на тази цел* чрез:

1. Осъществяване на програми и разработване на проекти с оглед привеждане на методологията на статистическите изследвания в България, със стандартите на Евростат и световните стандарти.

2. Разработване на проекти на Европейския съюз, ОИСР, Световната банка, ООН и други международни организации, финансирани от предприсъединителните и присъединителните фондове на ЕС във връзка с целта на сдружението.

3. Организиране на конференции, семинари, провеждане на дискусии със задача поддържане и повишаване равнището на знания и квалификация в статистическата теория и практика, за подобряване информираността на българското общество по въпроси от областта на статистиката.

4. Събиране и разпространение на статистическа информация за страните-членки на Европейския съюз в съответствие със съвременните статистически методи и изследвания.

Съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел сдружението ще *извършва дейност в обществена полза*, изразяваща се в:

1. Осъществяване на тясно сътрудничество между изследователите и официалната статистика с оглед развитието на статистическата теория и практика.

2. Въвеждане и прилагане на европейските и световните стандарти и добрите практики в областта на статистиката.

3. Реализиране на съвместни проекти с държавните органи и неправителствени организации във връзка с целта на сдружението.

4. Обучаване на кадри за нуждите на статистическата практика.

5. Извършване на статистически изследвания, ориентирани към актуалните икономически и социални проблеми на българското общество в тясна връзка с официалната статистика.

6. Осъществяване на всяка друга незабранена от закона дейност в обществена полза, която ще спомогне за осъществяване целта на сдружението.

Председателят на учредителното събрание запозна присъстващите с изискванията на действащото законодателство, според които е необходимо приемането на устав на новоучреденото сдружение. Учредителите бяха запознати с начина на управление, правомощията на органите на сдружението, както и с характера и вида на имуществото му. След обсъждане учредителното събрание прие единодушно устава на сдружението и избра предположения управителен съвет в състав от трима човека:

1. Проф. д-р ик. н. Александър Георгиев Димитров;

2. Доц. д-р Георги Димитров Мишев

3. Сергей Цветанов Цветарски.

Председателят представи на присъстващите предложение за вземане на решение за размера и дължимостта на членския внос. След обсъждане учредителното събрание единодушно взе решение за размера на членския внос и разностите по учредяване на сдружението. Определи се начинът на внасяне на членските вноски - по сметка на сдружението, която ще бъде открита от председателя на управителния съвет.

След закриване на учредителното събрание поради изчерпване на дневния ред се състоя първото заседание на управителния съвет с една-единствена точка - избор на председател на УС. След направеното предложение УС избра единодушно Александър Г. Димитров за негов председател.

Софийският градски съд уважи молбата на УС и на 2 юни 2006 г. реши: "Вписва в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел Сдружение с наименование "Сдружение за статистически изследвания", с органи за управление Общо събрание и Управителен съвет за срок от 3 (три) години." След подготовката на всички необходими за целта документи, вкл. и правилник за осъществяване на дейността, Министерството на правосъдието вписа сдружението на 25 юли с. г. в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност. С това създаването на ССИ стана окончателен юридически факт.

Поначало "Сдружението за статистически изследвания" е създадено по подобие на учредения пред 71 години "Статистически институт за стопански проучвания при Софийския държавен университет" (Държавен вестник, бр. 14 от

21.01.1935 г.),¹ образуван по инициатива на проф. О. Н. Андерсон (негов първи директор) и Рокфелеровата фондация, издавал "Трудове на СИСП при СДУ" и съществувал до 1946 г.

Тук заслужава да се направи паралел на задачите на сдружението и тези на института, указани в чл. 2 на Наредбата-закон за учредяването му (що се отнася до правилата на създаване, организация и функциониране, такова сравнение не е необходимо, тъй като двете институции са създадени по различно време и на основата на различни нормативни основи и правила). Задачите на СИСП са определени в пет пункта:²

а) всестранно и обективно изучаване на българското народно стопанство;

б) наблюдаване явленията в световното стопанство и изучаването им от гледна точка на българската стопанство;

в) участие, по споразумение с Главната дирекция на статистиката (сега НСИ – б.а., А.Д.), в общите статистически предприятия;

г) специални изследвания по отделни въпроси от икономическата теория, доколко за тях би имало нужда от статистическа разработка на цифрен материал;

д) упражняване на младите учени и на студенти от Държавния университет и други висши учебни заведения, специализиращи се в областта на статистико-икономическите изследвания."

Ако възприемем подготовката на специалисти в областта на статистиката за очевидна и в двата случая, двете дейности се покриват. Образователната дейност у нас през последните години обаче твърде много се разви, въпреки че статистическата подготовка и като количество, и като качество не може да претендира за особени успехи, отговарящи на съвременните потребности. Следователно сдружението има какво да прибави и да развива, още повече, че в тази връзка днес широко място намира компютризацията и иконометрията, които по времето на функциониране на СИСП не бяха актуални.

Остава да се отграничат две задачи, които могат да се разглеждат за съществени в дейността на сдружението сега и на института преди. *На първо място*, това е развитието на статистическата методология и методите на официалната статистика у нас. Трудно е да преценим доколко институтът се е справял навремето, тъй като тук нямаме такава задача, но трябва да подчертаем сега поне два факта. Съществено са се променили условията за функциониране на държавната статистика по отношение на ситуацията в страната преди Войната и тази след 90-те години. Това ще изисква създаване и адаптиране на нови методологически основи и методи на официалната статистика (разбира се, не трябва да се изпускат и свързаните с това подходи, които налага европейската статистика и по-специално Евростат). НСИ се справя с проблемите като институция, но има редица условия, които са специфични и са отворени за

¹ Вж. 70 години от създаването на Статистически институт за стопански проучвания в България. - Икономическа мисъл, 2005, N 1, с. 112-115.

² Наредба-закон за учредяване на Статистически институт за стопански проучвания при СДУ. - Икономическа мисъл, 2005, N 1, с. 112-115.

решаване от нашата държавна статистика и цялостната статистическа система съгласно Закона за статистиката.

Създадените преди време изследователски звена по статистика в рамките на НСИ вече не съществуват, а отправните надежди към съответните катедри на висшите училища и към институтите на БАН не се реализират достатъчно успешно. С това са свързани и надеждите сдружението да запълни тази празнота, въпреки че то е организираща и направляваща неформална институция, която може да мобилизира разполагаемия у нас потенциал, за да решава възлагани му задачи в тази посока. Има и един друг аспект - предполага се, че сдружението ще действа от независими и научно обективни позиции и няма да реализира постановки и желания въпреки нормативните ограничения и договореностите с възложителите.

Втората задача е свързана с оценката и анализирането на икономическата ситуация в страната, използвайки както данните на официалната статистика, така и основавайки се на собствени данни и проучвания, които могат да дадат основания за независими и обективни резултати, в известен смисъл различаващи се от официални версии, без това да е ръководен мотив. В СИСП това е мотивирано със "специални изследвания по отделни въпроси от икономическата теория", въпреки че в сдружението това не се изключва, тъй като участват университетски звена и научни центрове, които поначало изпълняват подобни задачи. Тук може да се прибави и решаването на проблеми за избор на икономическа политика и нейните въздействия в кратко- и дългосрочен план. Това е амбициозна задача за икономическата наука, особено когато става дума за ограничени възможности за получаване на данни, част от които официално не се събират и излизат извън програмите на дейност на държавната статистика.

В работата на сдружението не трябва да се изключва предписаната поначало дейност в обществена полза, като обедини усилията на изследователите и официалната статистика, без да има за цел да ги противопоставя, използвайки най-добрите европейски и световни практики. Сдружението трябва да е ориентирано към проблемите на българското общество и да подпомага органите на статистиката при осъществяване на статистическата дейност на държавата, без да се накърняват интересите и потребностите на обществото. В този смисъл то е неправителствена организация, работеща в интерес на българското общество, както е записано в документите, които определят неговото учредяване и осигуряват условията за неговото съществуване и финансиране. Що се отнася до годишните и средносрочните планове за дейността на сдружението, те ще се определят от предложенията и от потребностите, които ще бъдат възлагани за разработване, т.е. на основата на принципите на търсенето и предлагането на пазара на този вид продукт (услуга).

Проф. д-р ик. н. Александър Димитров